

Regeringen i Khartoum har fört en kamp mot många fiender, bland dem SLA-gerillan.

Foto: Shane Bauer/Världsbanken

Delning av Sudan påverkar livet i alla grannländer

Nästa år ska en folkomröstning i Sudan besluta om landet ska delas i en nordlig arabisk/muslimsk och en sydlig, kristen del. Utvecklingen i frågan följs noga av grannländerna som alla ingår i en intrikat, regional politisk väv.

Ur tidskriften Södra Afrika nr. 2 2010

5
AFRIKA

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

Det långa kriget har satt sina spår. I Darfur är många byar nedbrända och befolkningen på flykt.

Foto: Shane Bauer/Världsbanken

DEN SUDANFÖDDE PROFESSORN MADUT Jok Jok menar att det närmast är ett mirakel att Sudan, trots alla sina konflikter, faktiskt har hängt ihop ända tills nu. Och risken finns att en uppdelning av landet kan leda till att uppror flammar upp på olika håll i landet igen.

Det finns fler än de som bor i söder som önskar ett nytt Sudan. Upproret i söder har följts av resningar, inte bara i Darfur, utan också i öster, i Nubabergen och bland grupper i norr. Således hade det nu döde John Garang, som i 22 år ledde SPLA, det sudanesiska folkets befrielse rörelse, rätt: Problemet är inte klyftan mellan nord och syd eller mellan kristna och muslimer. Problemet i Sudan återfinns mellan en liten politisk elit i huvudstaden Khartoum och alla de andra.

SUDANS GRANNLÄNDER HAR FÖLJT de marginaliserade rebellrörelserna noga. Redan Anyanya-rörelsen fick på 1970-talet stöd från grannar i Kongo, Tchad, Centralafrikanska republiken och Etiopien.

Senare ställde sig Uganda och Etiopien på södra Sudans sida

i konflikten. Likaså är Tchad starkt engagerat i vad som händer i Darfur. Khartoum för sin del har alltid haft stöd av Egypten. Med sin egen koloniala historia i Sudan har Egypten intresse av att de avtal Khartoum har gjort om användningen av Nilen bibehålls. En ny oberoende stat i söder skulle kunna hota Egyptens intressen i denna livlina.

För Kenya, Kongo-Kinshasa och Uganda kan ett svagt, oberoende södra Sudan vara både en fördel och en nackdel. En fördel eftersom en svag stat skulle kunna innebära marknader och utrymme för egen maktutövning.

En nackdel eftersom samtliga dessa länder har problem med den interna säkerheten i sina områden som gränsar till Sudan. Kinshasa har, tillsammans med FN-styrkan Monuc, mycket begränsad kontroll i norra delen av sitt land. I Ugandas huvudstad Kampala är man fortfarande oroad över LRA, Herrens motståndsarmé, som under de senaste åren upprepade gånger har korsat gränsen till södra Sudan.

Det senaste året har sydsudaneserna, kongoleserna och ugandierna två gånger samarbetet i ett försök att få tag på LRA inne

”Problemet i Sudan återfinns mellan en liten politisk elit i huvudstaden Khartoum och alla de andra.”

i Kongo-Kinshasa. LRA:s ledare Joseph Kony kallas för Afrikas mest eftersökte man och är efterlyst av Internationella brottmålsdomstolen, ICC, för illdåd som massakrer och bortrövande av barn.

Tyvärr har varken "Operation Åska" eller "Operation Järnhand" varit särskilt framgångsrika. Joseph Kony och hans män har istället tagit en fruktansvärd hämnd på folket i norra Kongo och södra Sudan, som lett till ytterligare tusentals människors flykt. Därefter ska de ha dragit sig tillbaka till Centralafrikanska republiken.

Ingen vet med säkerhet var kontinentens mest eftersökte man befinner sig idag. Men flera källor i Juba, södra Sudans huvudstad, uppger att Kony har fått hjälp av sina gamla allierade i Khartoum och sökt skydd i Darfur där han ska ha fått tillgång till nya vapen. Det är dåliga nyheter för både Darfur och sydsudanerna, som befärrar att Kony och hans män kan användas som en proxyhär om norra Sudan beslutar att blanda sig in i söder igen.

Kenya har också egna problem. När presidentvalet i december 2007 slutade i upplopp var det de västra områdena som drabbades hårdast. Oron nu är att en destabilisering av regionen kan leda till mer problem i valet 2012.

DET LAND SOM KANSKE ÄR MEST KÄNT för att ha blandat sig i det 22 år långa inbördeskriget mellan söder och norr, är Etiopien. Etiopien stödde ursprungligen Garangs SPLA och lät rörelsen genomföra militär utbildning i sudanesiska flyktingläger i västra Etiopien. SPLA lät sig också användas mot de etiopiska rebellrörelserna som hade stöd av Khartoum.

Men även i Addis Abeba vänder de politiska vindarna då och då. När Mengistu Haile Mariam störtades 1991 och den nuvarande presidenten Meles Zenawi tog över, svalnade förbindelserna mellan SPLA och etiopierna.

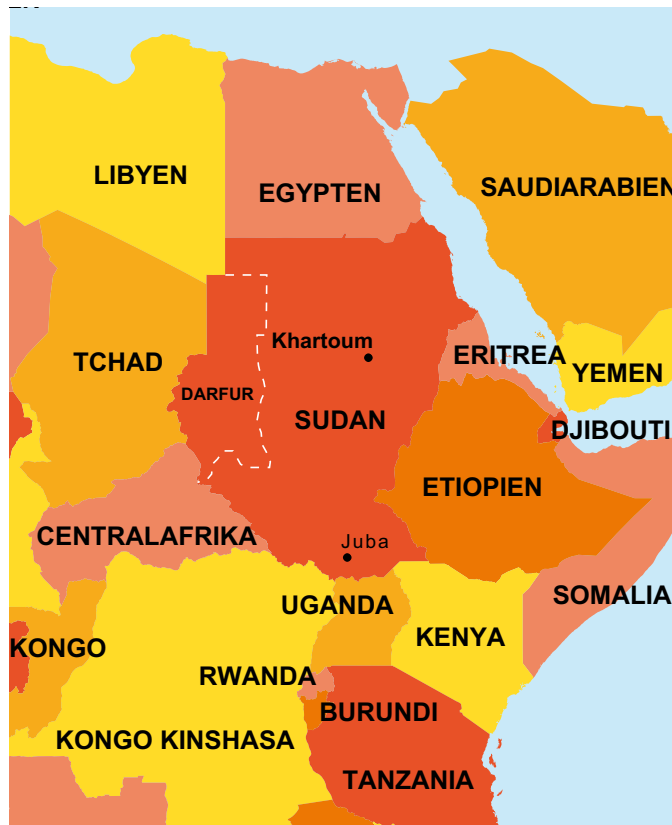
I dag blandar sig Etiopien främst in i södra Sudan som en betydelsefull investerare inom detaljhandel och hotell- och restaurangbranschen.

Men Etiopien, där president Meles Zenawi ställer upp i val i år, har ambitioner på den regionala maktscenen och är en granne som sydsudanerna bör hålla sig väl med om de ska överleva.

Men den tuffaste och farligaste grannen för en ny regering i södra Sudan blir de forna herrarna i Khartoum. Det är inte bara den flyende Joseph Kony som lever med en internationell arresteringsorder. ICC har utfärdat arresteringsorder för Sudans president Omar al-Bashir, för brott i Darfur.

Pariastatusen för regimen i Khartoum har paradoxalt nog lett till nya vänner och bland annat har Sudan och Iran under de senaste åren samarbetat om vapentillverkning.

Och utstött i kylan har Khartoum blivit ännu mer beroende av Arabförbundets goda vilja. Redan under det första Gulfkriget förklarade Khartoum sitt stöd för Saddam Hussein. Senare ställde de bostad till förfogande för flyktingen Osama bin Laden och hans familj.

Juba blir huvudstad i ett framtida södra Sudan.

Ill: Ingrid Bergman

IDAG ANKLAGAS Khartoum bland annat för att kanalisera vapen till palestinska Hamas och för att ge stöd till islamister i Etiopien och Somalia.

Under nittiotalet upplevde regionen bland annat upplösningen av Somalia, massakrerna i Burundi och Rwanda och inbördeskriget i Kongo-Kinshasa. Ingenstans i världen är stabilitet i ett land så beroende av stabilitet i grannlandet. Om ett nytt självständigt södra Sudan kan hålla fred i sitt eget hus, kan det bli en stabiliserande faktor i området, främst i norra Uganda och nordöstra Kongo.

För även om en ny sydsudansk regering föds in i en tuff omgivning, måste det inte innebära att de inte kan hålla fred. De huvudsakliga förespråkarna för fredsavtalet 2005 mellan nord och syd var IAD, *Intergovernmental Agency for Development*, som bildades 1989 och där flera grannländer representeras.

EN DELNING INNEBÄR att SPLM lämnar Khartoum. Det kommer att stärka islamisterna vilket är dåliga nyheter för de grupper som företräder Darfur och förhandlar i Khartoum. Men å andra sidan skulle en fredlig separation kunna göra det lättare att fortsätta förhandlingarna. En stabilisering i söder kan alltså komma Darfur i väster till godo och därmed också ha en positiv effekt i Tchad.

En delning av Sudan kommer således inte bara att påverka åtta miljoner sydsudaner utan även miljoner människor i grannländerna.

MAREN SAEBÖ